

Kodiak en de circusberen (2)

Hans Arnoldy

Kodiak en de circusberen

(deel 2)

(wat vooraf ging:

Een berenfamilie, onbekommerd levend in een groot bos, wordt overvallen door berenjagers. De twee jongste beren, Jasper en Brammetje worden gevangen en meegenomen. Moederbeer overleeft het niet en de oudste broer, Kodiak, neemt zich stellig voor zijn broers te redden.)

Langzaam ontwaakten de twee slachtoffers in het net uit hun verdoving. Waar waren ze? Dit was geen bos, geen bekende kleuren of klanken. Ze werden wakker in een kooitje, waar ze beide maar net inpasten. Het was hel verlicht, niet door de zon, maar door iets wat ze nog nooit hadden gezien, door lampen. En het stonk er. Niet naar het oerwoud, maar naar mensen. Hun eerste kennismaking met die wezens op twee poten, met kleren aan, was wel het ergste dat hen ooit overkomen was.

Toen ze wat beter keken zagen ze door de tralies dat ze niet alleen waren. Er waren nog andere dieren, ook in kooien. Een tijger – die allerm minst vriendelijk aandeed – een paar olifanten met kettingen aan hun poten, en een groepje zebra's in een hok. Allemaal beesten die ze nog nooit van hun leven gezien hadden, allemaal gevangen, net zoals zij.

Al snel kregen de beren in de gaten dat het allemaal alleen maar erger werd. Die mannen waren helemaal niet zo vriendelijk als bij de eerste kennismaking, hadden nooit meer honing bij zich, schreeuwden woest dingen die de beren niet begrepen en gooiden vieze brokken vlees in hun kooi, waarvan ze begonnen te begrijpen dat deze bedoeld waren om op te eten. Eén ding hadden ze intussen ontdekt: mensen waren niet te vertrouwen.

Uiteindelijk en met de grootste tegenzin namen ze wat hapjes van die hompen vlees, want er moest toch tenminste iets gegeten worden. Vies was dat! Helemaal niet het berenvoedsel dat ze gewend waren in het bos te eten. Maar hun honger maakte dat ze toch steeds gemakkelijker aan die vieze hompen begonnen te eten. Iets was uiteindelijk toch beter dan niets.

Met de beesten om hen heen begon het te wennen. Die zaten net zo gevangen als zij, en de oppassers waren tegen hen net zo onvriendelijke als tegen Jasper en Brammetje. Alleen van de tijger moesten ze niets hebben, het leek wel of die het op hen gemunt had, zo gemeen zat hij de beren steeds te bekluren. Gelukkig maar dat hij ook zat opgesloten. Verder was het voor de beesten niet anders dan in hun te krappe kooi gevangen te zitten zijn. Niks te doen, geen beweging, vies eten, verder niets, niets, niets.

Men zegt dat dieren niet kunnen denken zoals mensen, niet over de toekomst kunnen fantaseren en alleen maar het moment ervaren waarin ze zich dan bevinden. Niets dus, gevangen, geen kant uit kunnen, niet kunnen doen wat je gevoel je ingeeft. Wachten. Maar wachten waarop? Het enige wat er wel was, waren hun beelden van vroeger. Zoals ze waren opgegroeid, de liefde van hun moeder – en zelfs van hun vader, hoe weinig ze die ook gezien hadden – de vrijheid om in het bos te leven, dingen te ontdekken. Nu was er niet anders dan op je hoede te zijn en elkaar treurig in die kooi te zitten aanstaren. Waren hun moeder en Kodiak er nu maar. Ja, Kodiak was verstandiger geweest en die was nu vast en zeker lekker aan het spelen of aan het vissen in de beek. Als ze hier ooit uit kwamen zouden ze nooit meer ongehoorzaam en altijd opletterend zijn. Maar als gezegd, beren kunnen slecht over de toekomst denken. Het is zoals het is. En dat was een hoop ellende!

Toch gebeurde er soms wel wat. Al waren het altijd rare en enge dingen. Als het donker werd en de beren gewend waren te gaan slapen, kwamen de mannen met stokken en een hoop geschreeuw de beesten om hen heen één voor één uit hun hokken halen. Even waren ze dan alleen, op een kreupele zebra na, die zielig in zijn hok achterbleef. Na een poosje werden de beesten met even veel lawaai weer terug in hun hok gedreven. De beren konden niet goed zien wat er gebeurd was, de beesten keerden even treurig terug als dat ze vertrokken waren. Na een tijdje gebeurde er nog iets gekkers: met veel kabaal kwamen de mannen binnen en begonnen met de kooien te slepen. Alles werd op wagens gezet en het gehobbel, de veranderende geuren en klanken, maakten duidelijk dat er iets gaande was. Het hield niet op angstige dingen te beleven. Tijd om te wennen of zelfs maar een beetje benul te hebben van hun situatie was er niet. Eén ding was duidelijk, ze konden niet anders dan het ondergaan. Te wachten. Te wachten op wat?

Toen werd het weer anders. Op een gegeven moment werd Jasper uit de kooi gehaald en bleef Brammetje alleen achter. Met stokken begonnen de circusbepers naar Jasper te prikken. Net zolang totdat hij rechtop zat. En dan – zowaar! – gooiden ze hem een koekje toe. Dagen achtereen ging dat zo. Toen was het de beurt aan Brammetje en moest Jasper alleen in de kooi achterblijven. Totdat ook Brammetje na veel geprik met die stokken geleerd had rechtop te zitten.

Na een tijdje moesten ze zelfs samen dit kunstje uithalen. Opgehaald uit hun kooitje, rechtop zitten en weer terug in hun hok.

Het bleek nog erger te kunnen.

Toen het rechtop-zitten eenmaal behoorlijk goed ging, werden ze verder weg meegenomen. 's Avonds, net als ze wilden gaan slapen. Zoals ook de andere dieren 's avonds steeds werden opgehaald. De beren werden dan naar een voor hen geheel nieuwe ruimte gebracht, met veel licht, heel veel beangstigend lawaai en vooral veel mensen om hen heen. Het hield niet op enge dingen te ondergaan, en het werd alleen maar erger en erger. Dit was toch geen berenleven meer?!

In de piste van het circus, want zo heette het waar ze nu in terecht gekomen waren, moest er weer rechtop gezeten worden. Maar eerst werden ze naar een speciaal tonnetje gejaagd. De stokken prikten nu nog harder, het lawaai was verschrikkelijk, en het stonk er zo erg naar mensen. Ze konden wel janken. Eenmaal op het tonnetje gezeten moest vervolgens de rechtop-zit-truc gedaan worden, wat lang niet altijd meteen lukte. Daarna was het klaar, en werden ze met stokken en soms zelfs met een zweep, teruggedreven naar hun kooitje. Ze waren nu 'circusberen'!
Echt, helemaal.

Ver daar vandaan, in een bos op een eiland, was hun oudste broer Kodiak achtergebleven. Al was dat wel het laatste wat hij ooit gewild had. Geen moeder meer en zijn beide broers ver weg, hij wist van geen kanten waar ze dan ook maar uithingen. Maar hij had zich vast voorgenomen hen te zoeken en te bevrijden uit het net waarmee ze door die mannen waren gevangen. Hoe kon hij dat aanleggen? Van wie kon hij hulp krijgen? Wie kende hij überhaupt?
Hij wist er eigenlijk maar één en dat was zijn vader. Om te beginnen moest hij die zien op te speuren, misschien wist hij raad.
Zo ging Kodiak op pad. 's Ochtends vroeg om 's avonds laat pas weer terug te keren. Toen dat op niets uitdraaide begreep hij dat hij kennelijk verder weg moest, niet 's avonds terug naar zijn hol, maar aan het eind van de dag een schuilplaats zoeken en van daaruit de volgende ochtend weer snel op pad. Dat werkte. Na een dag of wat steeds dieper het bos te zijn ingetrokken, kreeg hij zowaar een vage geur in zijn neus: dat moest zijn vader zijn!
Daarna was het tamelijk eenvoudig, het was nu zaak hem zien in te halen. Al was daar al met al toch nog wel een dag voor nodig.

Vaderbeer was even onverstoortbaar als altijd. Onverschillig leek het wel. De vraag was zelfs of hij Kodiak wel als zijn zoon herkende. Er waren studies bekend die aantoonde dat bij bepaalde zoogdieren familiebanden niet tellen: uit het oog uit het hart, als het ware.

Het viel mee, de oude beer gedroeg zich in het geheel niet vijandig, hij was vriendelijk, nieuwsgierig leek het wel. Over hoe beren met elkaar communiceren is niet al te veel bekend, maar dat Kodiak had weten over te brengen dat er thuis problemen waren en dat hij hulp nodig had, was wel duidelijk.

Vaderbeer trok zich het lot van de jongeling aan en besloot hem op weg te helpen met een manier om van het eiland af te komen. Hoewel hij het zelf nooit had meegemaakt wist hij dat er wel eens een beer naar het vaste land was overgestoken. Mensen hadden boten en als je kans zag je op zo'n boot te verschuilen kon je – met veel geluk – misschien de overkant bereiken. Hoe het dan verder moest ging vaders brein te boven.

Vaderbeer wist Kodiak duidelijk te maken hem te volgen en zo trokken ze samen dagen door het bos, op naar de rand van het eiland. Daar aangekomen hadden de beren het zicht op een oneindige watervlakte. Daarin te zwemmen zonder enig gevoel in welke richting dan ook, was geen optie. Hier moest een boot uitkomst bieden. Of zo'n ding waarin de ontvoerders zijn broers hadden meegenomen. Een boot leek meer voor de hand te liggen dus liepen de beren door totdat ze een haven in het oog kregen. Niet al te groot, maar er lagen wel een paar boten voor de wal. De vraag was alleen, wat nu?

Vaderbeer liet er geen twijfel over dat het voor hem klaar was, Kodiak moest het nu zelf maar uitzoeken, hij ging onverbiddelijk terug naar het voor hen zo vertrouwde bos.

Kodiak besloot de nacht af te wachten en in het donker op onderzoek te gaan. Of er een boot was waarop hij zich misschien kon verstoppen en zo de wijde wereld in kon trekken. Die speurtocht bracht hem niet veel verder. Er lagen drie schepen aan de kade, ja, hij kon er nu op goed geluk één kiezen en zich daarop proberen te verstoppen. Waar wachtte hij eigenlijk nog op, wat had hij immers voor verstand van boten, wat maakte het uit welke boot hij zou nemen. Als hij verder wilde komen, zou hij nu toch gewoon op zo'n schip moeten klimmen. Dus besloot hij voor de grootste van de drie. Waarom wist hij ook niet, daar zou misschien wel de meeste plaats zijn. Met zijn inmiddels best grote berenlijf trippelde hij behendig over de loopplank het schip op. Niemand te zien, volop mensengeur maar op dit moment ver genoeg weg om zich even veilig te wanen. Hij scharrelde wat rond en vond uiteindelijk een plaatsje onder een soort trap tussen een stapel touwen en katrollen. Nu toch eerst maar wat rusten. Uitgeput viel Kodiak in slaap.

'Wat was dat nou,' schreeuwden de mannen op de boot, 'een beer is aan boord geslopen, en een mooie ook!' Meteen besprongen ze met vier man tegelijk de beer die kennelijk in een diepe slaap was en bonden hem stevig vast. Een touw

om de poten en een om de bek. Kodiak kon werkelijk geen poot meer verroeren en amper nog ademhalen.

Tijdens zijn slaap was hij door een matroos ontdekt en in overleg met de kapitein hadden ze besloten het beest te vangen en het bij aankomst op het vaste land proberen te verkopen. Niemand had een idee hoe het beest aan boord was gekomen was maar wie kon het schelen. Een buitenkansje was het. De kapitein kende wel mannen die op het eiland beren vingen om die vervolgens aan circussen te verkopen. Dat gebeurde wel vaker. Er was altijd vraag naar een mooie beer en dit leek een prachtig, sterk exemplaar. Kodiak lag nu volledig vastgeketend op het dek van de boot en was overgeleverd aan wat de bootslui met hem van plan waren.

De volgende dag kwam de boot aan op de plek van zijn bestemming.

Daar zou de verstekeling worden opgehaald door de mannen die de kapitein wel kende en die hij intussen over hun bijzondere vangst had geïnformeerd.

De mannen van de berenhandel waren bij het zien van Kodiak verrukt. Dit was een mooi exemplaar!

Nog iets groter dan de twee die ze laatst hadden gevangen en die het in het circus waaraan ze die hadden verkocht, heel goed schenen te doen. Misschien zouden die lui ook in een derde beer geïnteresseerd zijn.

Met man en macht werd de toch best zware beer op de kant gesleept.

Een kooitje stond al klaar, vergelijkbaar met dat waarin Jasper en Brammetje na hun ontvoering waren gestopt. Kunst was de beer erin te krijgen. Het plan was het beest een beetje te verdoven, de touwen los te maken en hem het kooitje in te werken. Hij moest net voldoende bedwelmd zijn om hem willoos op zijn eigen poten naar het hok te kunnen geleiden, maar niet totaal bewusteloos, want dat zware lichaam konden ze onmogelijk zo maar naar binnen proppen. Ze hadden dit vaker bij de hand gehad, een kwestie van een spuitje, even wachten en dan de versufte beer op de poten zien te houden. De touwen om de bek zouden ze uiteraard laten zitten.

Inmiddels was er op de kade best wat belangstelling voor deze toch niet zo alledaagse gebeurtenis. De beer in kwestie scheen ook nog eens een heel mooi exemplaar te zijn, dat heel gaaf zo maar uit het bos de boot in was gewandeld. De drie mannen die inderdaad eerder de andere familieleden hadden gevangen, gingen aan de slag. Ook de man van het geweer was weer present en gereed om te schieten mocht er wat misgaan.

Kodiak was van zijn bootreis behoorlijk uitgeput en had al lang niet meer gegeten of gedronken. Die touwen hadden hem een dag lang strak in bedwang gehouden, ook zonder spuitje was hij al aardig van de wereld.

Maar eenmaal op de kade geslept kreeg hij een geur in zijn neusgaten die hij nooit zou vergeten. Van de man die het geweer op zijn moeder had gericht. De kwaadheid die in hem opkwam maakte hem wakkerder dan ooit. Hij voelde de verdovingspuit in zijn lijf geprikt worden en het gemorrel aan zijn poten. In een explosie van kwaadheid en brute kracht vloog hij overeind en voordat de man met het geweer er erg in had, was de man door de beer in een reflex tegen de grond gewerkt. Daardoor ging het wapen af en de kogel raakte Kodiak diep in de schouder. De beer viel met een zware plof op de grond en intussen begon de verdoving haar werk te doen. Kodiak bleef bloedend voor de kooi liggen.

Paniek.

Ook de man van het geweer was door de uithaal van de beer behoorlijk gewond geraakt en omstanders begonnen zich ermee te bemoeien. De politie was gealarmeerd en probeerde orde in de situatie te krijgen. Er moest een ziekenwagen komen voor de geweer-man. De twee andere dierenmokkelaars hadden zich wijselijk uit de voeten gemaakt zodat alleen de bootbemanning en de toeschouwers waren overgebleven, samen met de gewonde, bewusteloze, Kodiak.

Van het gehele gebeuren waren intussen door omstanders filmpjes gemaakt. Die werden, zoals dat gaat, al snel op de sociale media gedeeld. En haalden zelfs het acht-uur journaal. Verontwaardiging alom. Schande dat beesten zo werden behandeld en verhandeld!

Een officiële reactie kon niet uitblijven. Een speciale commissie moest uitzoeken waar die beer gebleven was en hoe hij eraan toe was. Bovenal moesten de daders worden gevonden. Dat was niet zo heel ingewikkeld nu de geweer-man voor behandeling naar het ziekenhuis was gebracht.

Kodiak was door de plaatselijke dierenopvang opgehaald en had eerste verzorging gekregen. De schotwond had zijn schouder behoorlijk geraakt, maar daar zou hij goed van kunnen herstellen. Nu zou de beer vooral weer op krachten moeten komen. Mede door alle belangstelling was het intussen een beroemde beer geworden die liefderijk werd verzorgd. De bedoeling was dat hij, zodra hij wat was hersteld, zou worden teruggebracht naar het eiland waar hij op raadselachtige wijze vanaf was gekomen.

De officiële commissie was meteen met haar onderzoek begonnen. En met resultaat. De twee gevluchte dierenmokkelaars waren snel gevonden en voor verhoor opgebracht. Het bleek inderdaad dat zij meerdere beren hadden gevangen en die hadden doorverkocht aan verschillende circussen. Zo was de commissie ook het circus op het spoor gekomen waar Jasper en Brammetje alle dagen moesten optreden. Het circus begreep zelf al wel dat ze

door alle gedoe niet meer met die twee beren voor de dag konden komen en beloofde ze in te leveren bij de wildedieren-opvang. Totaal verward, vol littekens van mishandeling, met afgeknipte nagels en een slechte conditie werden zij voor een herstelperiode overgedragen aan de opvang. Er zou wel even nodig zijn om de dieren weer wat op krachten te krijgen. Vastgesteld was dat deze beesten van hetzelfde eiland waren als Kodiak, op termijn zouden ze daar ook naartoe worden teruggebracht.

De reddingsactie van Kodiak had echter nog meer teweeggebracht. Alom was de verontwaardiging over dit gesol met wilde dieren zo groot, dat er speciale wetten werden gemaakt die het verboden om beren te houden of te verhandelen. De beesten verdienden een beter lot dan de mensen op een heel onnatuurlijke manier tot vermaak te dienen.

Met dank aan de moedige beer Kodiak.

Door zijn toedoen kwam er een eind aan het circusbestaan van zijn broers – en van vele andere wilde beesten.